

Mål C-300/23

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

10 maj 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Juzgado de Primera Instancia n.º 8 de Donostia — San Sebastián
(Spanien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

27 april 2023

Kärande:

NB

Svarande:

Kutxabank, S. A.

Saken i det nationella målet

Talan om ogiltigförklaring av ett villkor i ett avtal om hypotekslån, enligt vilket den rörliga räntan ska beräknas på grundval av det spanska referensindexet för hypotekslån (IRPH), på grund av att villkoret har införts på ett sätt som inte är transparent och på grund av att det är oskäligt.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Konsumentskydd – Tolkning av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal – Tolkning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenterna på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 – Oskäliga villkor i konsumentavtal – Låneavtal – Rörlig räntesats – Referensindex för hypotekslån (IRPH) – Den

nationella domstolens kontroll av kravet på transparens – Den nationella domstolens kontroll av huruvida villkoret är oskäligt – Följder av att villkoret förklaras vara oskäligt

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 1) Kan – med hänsyn till att Banco de España (Spaniens centralbank) i samma cirkulär 5/1994 av den 22 juli 1994 både införde IRPH-räntesatserna på den spanska hypoteksmarknaden och erinrade om att en enkel, direkt användning av dessa innebar att den effektiva räntan för transaktionen blev högre än den effektiva räntan på marknaden, och att det, för att undvika detta, var nödvändigt att införa ett lämpligt negativt korrekturvärde – den omständigheten att det bortses från denna erinran och inte införs ett sådant negativt korrekturvärde, anses vara ett sätt att skapa en sådan obalans i strid med kravet på god sed i artikel 3.1 i direktiv 93/13/EEG?
- 2) Kan den omständigheten att kreditinstituten tillämpar negativa korrekturvärden, minskningskoefficienter eller procentsatser på IRPH i enlighet med erinran från Banco de España (Spaniens centralbank) endast i de fall avtalen om hypotekslån är avsedda för förvärv av subventionerade boenden och står under tillsyn av den offentliga förvaltningen, men de däremot inte tillämpar dessa negativa korrekturvärden, minskningskoefficienter eller procentsatser på IRPH när hypotekslånet som tecknats är avsett för bostadsförvärv på marknadsmässiga villkor utanför den offentliga förvaltningens tillsyn, vara ett sätt att skapa en sådan obalans i strid med kravet på god sed som avses i artikel 3.1 i direktiv 93/13/EEG?
- 3) Strider det mot artikel 6.1 i direktiv 93/13/EEG att bibehålla giltigheten av det villkor där IRPH Cajas ingår, som fastställts månadsvis på grundval av uppgifter som erhållits med tillämpning av villkor som förklarats oskäliga, när delar där den effektiva räntan för hypotekslånstransaktioner som använts för att fastställa räntan för IRPH Cajas månadsvis, såsom är fallet för startavgiften eller vissa kostnader som ska betalas till näringsidkaren, har bedömts vara oskäliga?
- 4) Utgör punkterna 51, 52, 54 och 55 i EU-domstolens dom av den 3 mars 2020 i mål C-125/18 hinder för en sådan nationell rättspraxis som den som fastställts av Tribunal Supremo i Spanien, enligt vilken den nationella domstolen, utan att det är nödvändigt att göra de prövningar och kontroller som krävs enligt dessa punkter, ska anse att ett villkor där hypoteksräntan IRPH ingår, i ett avtal som ingåtts mellan en konsument och en näringsidkare, har klarat prövningen av transparens, i samtliga fall, genom den omständigheten att definitionen av denna hypoteksränta finns i Boletín Oficial del Estado (Spaniens officiella tidning), närmare bestämt i cirkulär 5/1994 från Spaniens centralbank, som publicerades i Boletín Oficial del Estado (Spaniens officiella tidning) nr 184 av den 3 augusti 1994, mellan

sidorna 25.106 och 25.111, vilket är uppgifter som konsumenten inte känner till?

- 5) Ska artikel 5 i direktiv 93/13/EEG, för att kravet på transparens ska vara uppfyllt avseende ett villkor i ett avtal om hypotekslån med rörlig ränta som, vad gäller räntan, hänvisar till ett sådant officiellt index som IRPH och som, vad gäller särdragen i beräkningen av räntan, inte enbart återspeglar själva räntan utan kräver tillämpning av ett komplicerat korrekturvärde för att det ska kunna jämföras med andra index och medför en potentiell risk för att konsumenten måste betala delvis dubbla bankavgifter, tolkas så, att den utgör hinder för en lagstiftning eller rättspraxis som gör det möjligt för näringsidkaren att i avtalet avstå från att inkludera nedanstående uppgifter eller att i god tid före avtalets ingående uttryckligen lämna information till konsumenten om följande:
- a. Referensräntan återspeglar inte bara räntan utan även avgifterna.
 - b. Den specifika höjning som detta medför.
 - c. Huruvida näringsidkaren tillämpar ett negativt korrekturvärde utöver referensräntan för att kompensera för denna höjning.

Detta för att göra det möjligt för konsumenten att göra en faktisk jämförelse mellan olika möjliga referensräntorna och kunna veta om han eller hon, i det avtal som vederbörande kommer att ingå, kommer att behöva betala avgifter som delvis fördubblas och i vilken omfattning och, i förekommande fall, kunna bestrida dem.

- 6) Utgör punkt 57 i Europeiska kommissionens yttrande av den 31 maj 2018, punkterna 2 och 125 i generaladvokatens förslag till avgörande av den 10 september 2019 och punkterna 51, 52, 54 och 55 i EU-domstolens dom av den 3 mars 2020 i mål C-125/18 hinder för en sådan nationell rättspraxis som den som fastställts av Tribunal Supremo i Spanien, enligt vilken den avtalsslutande näringsidkaren är befriad från allt ansvar för att informera konsumenten om hur metoden för att beräkna IRPH-räntesatsen för hypotekslån fungerar och om de ekonomiska konsekvenser som följer därav, och detta ansvar överläts åt konsumenten själv, som, på grund av att han eller hon helt saknar ekonomisk kunskap måste söka denna information själv genom att leta upp och förstå en definition som offentliggjorts i Boletín Oficial del Estado (Spaniens officiella tidning), där inget uttryckligen anges om införandet av korrekturvärden och kostnader för det omtvistade indexet, vilket är en omständighet som konsumenten själv måste härleda ur sin vetskap om att denna ränta för hypotekslån fastställs månadsvis med hjälp av ett genomsnitt av de effektiva räntorna för referenstransaktionerna?
- 7) Är en tolkning av punkterna 53 och 56 i EU-domstolens dom i mål C-125/18 enligt vilken enbart offentliggörandet av definitionen av IRPH-räntesatsen i BOE gör det möjligt för den avtalsslutande konsumenten att få kännedom

om att IRPH omfattar de korrekturvärden och kostnader som tas ut av enheterna, förenlig med EU-domstolens fasta praxis, enligt vilken konsumenten befinner sig i underläge i förhållande till den näringsidkare med vilken konsumenten ingår avtalet i fråga om information, och med punkt 2 i generaladvokatens förslag till avgörande av den 10 maj 2019, enligt vilken genomsnittskonsumenten inte förstår vissa begrepp, såsom ”räntesatser”, ”referensindex” eller ”den årliga effektiva räntan” (effektiv ränta), och i synnerhet skillnaderna mellan dessa begrepp, och att detsamma gäller hur den konkreta beräkningen fungerar, inte bara vad gäller de rörliga räntesatserna, utan även vad gäller de officiella referensindexen för hypotekslån och den effektiva ränta som ligger till grund för beräkningen av dessa räntesatser?

- 8) Strider det mot EU-domstolens fasta praxis, enligt vilken konsumenten befinner sig i underläge i förhållande till den näringsidkare med vilken konsumenten ingår avtal när det gäller information, och mot punkt 2 i generaladvokatens förslag till avgörande av den 10 september 2019, att tolka punkterna 53 och 56 i EU-domstolens dom i mål C-125/18 på så sätt att en konsument kan veta att hypoteksräntan IRPH omfattar korrekturvärden och kostnader utifrån den definition som offentliggjorts i Boletín Oficial del Estado (Spaniens officiella tidning), när det för detta ändamål är nödvändigt att konsumenten känner till vad effektiv ränta är och vad den representerar för att sedan kunna dra slutsatsen att eftersom IRPH Cajas fastställs med utgångspunkt i ett enkelt medelvärde av de effektiva räntorna kommer IRPH Cajas med nödvändighet att inbegripa avgifter, korrekturvärden och kostnader som tas ut av enheterna?
- 9) Är näringsidkarens befrielse från skyldigheten att i avtalet inkludera en fullständig definition av det referensindex som används för att beräkna den rörliga räntan och tillhandahålla en informationsbroschyr som återger den tidigare utvecklingen av detta index, såsom denna befrielse beskrivs i EU-domstolens beslut av den 17 november 2021 i mål C-655/20, fullständig och ovillkorlig, eller är den tvärtom villkorad av att konsumenten, med den information som näringsidkaren har lämnat, redan kan förstå hur metoden för att beräkna det omtvistade indexet fungerar för att på så sätt, på grundval av klara och begripliga kriterier, kunna bedöma de potentiellt betydande ekonomiska konsekvenserna för sin ekonomi?
- 10) Omfattar denna befrielse även de fall där det med tillämpning av den nationella regel som gäller vid avtalets ingående är obligatoriskt att i avtalet inkludera den fullständiga definitionen av referensindexet som används för att beräkna den rörliga räntesatsen och tillhandahålla en informationsbroschyr där den tidigare utvecklingen av detta index anges?
- 11) Kan, för det fall direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden är tillämpligt, näringsidkarens underlåtenhet att lämna så relevant information

som den särskilda funktionen av metoden för beräkning av IRPH-räntesatserna, fastställandet av dessa på grundval av de effektiva räntorna för referenstransaktioner, som leder till att de i de nominella räntorna inkluderar de genomsnittliga korrekturvärdena, avgifterna och de kostnaderna för dessa transaktioner, och att de ständigt utvecklats över Euribor under alla år som gått sedan Euribor infördes, mot bakgrund av förekomsten av en erinran från Banco de España (Spaniens centralbank) till kreditinstituten gällande behovet av att lägga till ett negativt korrekturvärde för att undvika att den effektiva räntan för transaktionen blir högre än den effektiva räntan på marknaden, förstås som en vilseledande metod, mot bakgrund av artikel 7 i det direktivet?

- 12) Ska det, om den nationella domstolen kommer fram till att den metod som tillämpas av näringsidkaren har visat sig vara vilseledande enligt direktiv 2005/29/EG, direkt anses att näringsidkarens beteende skapar en sådan betydande obalans i strid med kravet på god sed i artikel 3.1 i direktiv 93/13/EEG, eller kan tvärtom den omständigheten att en näringsidkare agerar på ett vilseledande sätt enligt direktiv 2005/29/EG förenas med att näringsidkaren handlar i god sed i den mening som avses i direktiv 93/13/EEG?
- 13) Utgör effektivitetsprincipen hinder för en sådan nationell rättspraxis som den som fastställts av Tribunal Supremo i Spanien, enligt vilken, sedan det fastställts att det villkor i vilket IRPH Cajas-räntesatsen införs i det avtal som undertecknats av en konsument och en näringsidkare brister i transparens, bestämmelserna i artikel 83 i Texto Refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (den allmänna lagen om skydd för konsumenter och användare i dess nya lydelse) och artikel 5.5 i Ley 7/98, de 13 de abril, sobre condiciones generales de la contratación (lag 7/98 av den 13 april 1998 om allmänna avtalsvillkor) inte ska tillämpas retroaktivt, vilket därmed ger upphov till två nivåer av skydd vad gäller ett likadant oskäligt avtalsvillkor; en nivå för konsumenter som undertecknade avtalet före denna ändring och en annan nivå för de konsumenter som undertecknade det efter ändringen?
- 14) Ska en sådan nationell rättspraxis som den som Tribunal Supremo (Högsta domstolen) har slagit fast anses strida mot effektivitetsprincipen när det av nämnda rättspraxis följer att den bristande transparensen i ett avtalsvillkor om vederlaget för avtalet, såsom villkoret om räntegolv, medför att det är oskäligt, eftersom det innehåller en vilseledande del, medan den bristande transparensen i det villkor genom vilket räntesatsen IRPH Cajas införs i avtalet – som också är ett villkor som påverkar vederlaget för avtalet – inte medför att det är oskäligt?
- 15) Utgör punkt 69 i EU-domstolens dom av den 14 mars i mål C-415/11 och begreppet obalans ”i strid med kravet på god sed” hinder för en sådan nationell rättspraxis som den som fastställts av Tribunal Supremo, enligt

- vilken det är ologiskt att hävda att näringsidkaren inte har handlat i enlighet med god sed när denne har använt sig av en av Banco de Españas (Spaniens centralbanks) reglerad officiell räntesats för hypotekslån som vanligen används av offentliga myndigheter i deras projekteringar för subventionerade boenden, och varigenom Tribunal Supremo för samtliga fall drar slutsatsen att näringsidkaren handlade i enlighet med god sed, utan att det är nödvändigt att pröva huruvida näringsidkaren kunde anse att en konsument som behandlats lojalt och rättvist skulle ha godtagit det omtvistade villkoret inom ramen för en individuell förhandling?
- 16) Ska punkt 69 i EU-domstolens dom av den 14 mars i mål C-415/11, vid en tvist som rör införandet i avtalet av hypoteksräntan IRPH Cajas i syfte att fastställa ersättningen i avtalet, tolkas så, att den nationella domstolen ska fråga sig om näringsidkaren kunde anse att konsumenten, om vederbörande hade förstått hur metoden för att beräkna IRPH Cajas fungerade, känt till utvecklingen av IRPH Cajas åtminstone under de två år som föregick avtalets ingående, och informerats om att Banco de España (Spaniens centralbank) i sitt cirkulär 5/94 erinrade om behovet av att i förekommande fall införa ett negativt korrekturvärde, vilket var en erinran som näringsidkaren inte avsåg att beakta, skulle ha godtagit införandet av detta villkor inom ramen för en individuell förhandling?
 - 17) Ska punkt 67 i EU-domstolens dom av den 26 januari 2017 i mål C-421/14, vad gäller det villkor genom vilket IRPH Cajas införs i det avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument, tolkas så, att den nationella domstolen, vid bedömningen av huruvida det föreligger en obalans i strid med kravet på god sed, ska jämföra sin beräkningsmetod med den metod som används för att fastställa Euribor-räntan, som är en den ränta som är den mest använda räntan, och de effektiva räntesatser som följer därav för lån på motsvarande belopp och med motsvarande löptid?
 - 18) Är den omständigheten att den effektiva räntesats som följer av fastställandet av Euribor-räntan motsvarar det vederlag för vilket instituten förvärvar de pengar som de sedan tillhandahåller sina kunder, medan den effektiva räntesats som följer av fastställandet av räntesatsen för IRPH Cajas, som alltid är högre, motsvarar den totala kostnad som de kunder till vilka sparkassorna lånat ut dessa pengar har haft, relevant i förhållande till det villkor där IRPH Cajas införs i det avtal som undertecknats av en näringsidkare och en konsument, och för att bedöma om det föreligger en obalans i strid med kraven på god sed enligt punkt 67 i EU-domstolens dom av den 26 januari 2017 i mål C-421/14?
 - 19) Strider det mot artikel 7.1 i direktiv 93/13/EEG att, sedan det fastställts att det villkor där hypoteksräntan IRPH Cajas införts i det avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt, vilket innebär att avtalet inte kan bestå efter det att villkoret upphävts, detta villkor ersätts i enlighet med den kompletterande bestämmelsen 15 i Ley 14/2013 de 27 de

septiembre, de apoyo a los emprendedores y su internacionalización (lag 14/2013 av den 27 september 2013 om stöd till företag och deras internationalisering), vilket leder till att samma situation av obalans som ogiltigförklarats av den nationella domstolen bibehålls, till näringsidkarens fördel, mot bakgrund av att denna kompletterande bestämmelse föreskrevs genom överenskommelsen om att ersätta indexet och det hävdades att denna ändring inte skulle påverka den situation som förelåg innan detta index togs bort?

- 20) Ska artikel 6.1 i direktiv 93/13/EEG, mot bakgrund av att all den kritik som kan riktas mot hypoteksräntan IRPH Cajas, enligt Banco de España (Spaniens centralbank), skulle ha motvägts om man hade infört motsvarande negativa korrekturvärde, tolkas på så sätt att denna bestämmelse, sedan det villkor där räntan IRPH Cajas införs i det avtal som ingåtts mellan en konsument och en näringsidkare förklarats vara oskäligt, inte utgör hinder för att den nationella domstolen retroaktivt ersätter det korrekturvärde som införts med det negativa korrekturvärde som borde ha införts vid avtalets ingående, varvid konsumenten får tillbaka de medel vederbörande felaktigt behövt betala, jämte ränta, för att undvika att avtalet blir ogiltigt och ändra avtalet till ett sådant avtal som skulle ha ingåtts enligt den erinran som utfärdades av Banco de España (Spaniens centralbank)?
- 21) Strider det mot artikel 7.1 i direktiv 93/13/EEG att – sedan det fastställts att det villkor genom vilket hypoteksräntan IRPH Cajas införs i det avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument är oskäligt, och avtalet ogiltigförklarats på grund av att det inte kan bestå när detta villkor upphävts – rättsverkningarna av artikel 1303 i Código Civil (civillagen) verkställs, vilket leder till att den som är ansvarig för avtalets oskälighet gynnas genom att få tillbaka hela det utlånade beloppet, jämte lagstadgad ränta, som är högre än den som föreskrivs i avtalet och som tillämpas på hela det utlånade beloppet sedan den första dagen?
- 22) Ska artikel 7.1 i direktiv 93/13/EEG, med hänsyn till att det är fråga om ett standardavtal som består av allmänna villkor som inte varit föremål för förhandling och som införts av näringsidkaren, och det endast är näringsidkaren som är ansvarig för att oskäliga villkor avseende omständigheter av avsevärd betydelse för vederlaget har införts, tolkas så, att det är näringsidkaren som är ansvarig för ett fel som medfört att avtalet är ogiltigt i sin helhet och att artikel 1306.2 i civillagen därför ska tillämpas?

Anförda unionsbestämmelser

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal, skälen 12, 13, 19, 20 och 24 samt artiklarna 3, 5, 6 och 7.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter

på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004, artikel 7.

Anförda nationella bestämmelser

*a) Genom Real Decreto Legislativo 1/2007 (Kungligt lagstiftningsdekret 1/2007) av den 16 november 2007 antogs **Texto Refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios** y otras leyes complementarias (den allmänna lagen om skydd för konsumenter och användare i dess nya lydelse och andra kompletterande lagar) (nedan kallad TRLGDCU) I den omarbetade lydelsen återfinns följande bestämmelser:*

Artikel 8. Grundläggande rättigheter för konsumenter och användare. Följande utgör grundläggande rättigheter för konsumenter och användare:

...

b) Skydd av deras legitima ekonomiska och sociala intressen; bland annat mot otillbörliga affärsmetoder och mot införande av oskäligen villkor i avtal.

...

d) Korrekt information om olika varor och tjänster samt om upplysning och informationsspridning för att öka kunskapen om korrekt användning, förbrukning eller nyttjande.”

Artikel 60. Information före avtalets ingående

1. Innan konsumenten eller användaren blir bunden av avtalet eller motsvarande anbud ska näringsidkaren på ett klart och begripligt sätt, såvida det inte är uppenbart av sammanhanget, ge vederbörande information som är relevant, korrekt och tillräcklig angående avtalets huvuddrag, särskilt angående avtalsvillkoren i juridiskt och ekonomiskt hänseende.

Artikel 80. Krav i de klausuler som inte kan förhandlas individuellt

1. I avtal med konsumenter och användare av villkor som inte är individuellt förhandlingsbara, inbegripet dem som främjas av offentliga myndigheter och de enheter och företag som är beroende av dessa, vilka ska uppfylla följande krav:

a) De ska vara precist, klart och enkelt utformade och de ska kunna förstås direkt, utan hänvisning till texter eller handlingar som inte tillhandahållits före eller samtidigt med avtalets ingående eller till texter eller handlingar som det under alla omständigheter uttryckligen ska hänvisas till i avtalet.

- b) De ska vara åtkomliga och läsbara så att konsumenten eller användaren kan få kännedom om deras förekomst och innehåll innan avtalet ingås. ...
 - c) God sed och en rättvis balans mellan parternas rättigheter och skyldigheter, vilket under alla omständigheter utesluter användning av oskäliga avtalsvillkor.
2. För det fall det råder tveksamhet om ett villkors innebörd, när individuell talan väcks, ska den för konsumenten mest gynnsamma tolkningen gälla.

Artikel 82. Begreppet oskäligt villkor.

1. Som oskäliga anses sådana villkor som inte har varit föremål för individuell förhandling och alla förfaranden för vilka samtycke ej uttryckligen har lämnats, vilka i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans mellan parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten eller användaren.
2. Den omständigheten att vissa delar av ett villkor eller ett fristående villkor har förhandlats individuellt utesluter inte tillämpningen av bestämmelserna om oskäliga villkor på resten av avtalet.

Om en näringsidkare hävdar att ett visst avtalsvillkor har varit föremål för individuell förhandling, har näringsidkaren bevisbördan för sitt påstående.

Artikel 83. Ogiltigförklaring av oskäliga villkor medan avtalet fortsätter att gälla.

Oskäliga avtalsvillkor är ogiltiga och ska behandlas som om de inte utgör en del av avtalet. För detta ändamål ska domstolen, efter att ha hört parterna, förklara de oskäliga villkor som ingår i avtalet ogiltiga. Avtalet förblir bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.

b) Ley 7/1998, de 13 de abril, sobre condiciones generales de la contratación (lag 7/1998 av den 13 april 1998 om allmänna avtalsvillkor), artiklarna 3 och 5.5, 5.7, 5.8 och 5.10. Innehållet i dessa bestämmelser återges inte.

c) Ley 14/2013, de 27 de septiembre, de apoyo a los emprendedores (lag 14/2013 av den 27 september 2013 om stöd till företag), tilläggsbestämmelse 15.

d) Código Civil (civillagen), artiklarna 1303 och 1306.2. Innehållet i dessa bestämmelser återges inte.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Den 11 september 2006 ingick käranden ett avtal om hypotekslån med sparbanken Kutxabank. De enades om rörlig ränta beräknad med IRPH som referens plus ett positivt korrekturvärde. Definitionen av IRPH Cajas i villkor 3 *bis* i detta avtal bygger på den officiella definitionen av detta index i cirkulär 5/1994 av den 22 juli 1994 från Banco de España (Spaniens centralbank), och det preciseras i detta villkor att det IRPH som är tillämpligt på avtalet består av ett enkelt genomsnitt av de viktade genomsnittliga räntesatserna för de viktigaste lånetransaktionerna avseende hypotekslån med en löptid på minst tre år, för bostadsförvärv på marknadsmässiga villkor, utan någon justering, och att det är den sista räntesats som offentliggjorts av Banco de España (Spaniens centralbank) under månaden före varje planerad räntejusteringsdag som ska tillämpas och, i andra hand, den sista räntesats som offentliggjorts av Banco de España (Spaniens centralbank) månaden före ovannämnda månad.
- 2 Den hänskjutande domstolen har lämnat en beskrivning av metoden för beräkning av IRPH och hur detta index fungerar, och därvid framhållit följande:
 - Sedan 1994 har Banco de España (Spaniens centralbank) haft behörighet att fastställa vilka officiella referensindex som får tillämpas på hypotekslån med rörlig ränta. Genom sitt cirkulär 5/1994 införde Banco de España (Spaniens centralbank) en bilaga VIII i sitt tidigare cirkulär 8/1990 av den 7 september 1990 till kreditinstitut om insyn i transaktioner och skydd för kunder. I denna nya bilaga VIII angavs IRPH [i dess versioner i) Bancos, ii) Cajas y iii) Conjunto de Entidades] som ett av dessa index. I lag 14/2013 föreskrevs att IRPH Bancos och IRPH Cajas skulle upphöra att offentliggöras från och med den 1 november 2013, och att dessa index skulle ersättas av IRPH Entidades i de avtal där de användes, beräknad på liknande sätt som de index som upphävts. IRPH har således varit och är fortfarande ett av de officiella index som står under Banco de Españas (Spaniens centralbanks) tillsyn och offentliggörs varje månad i Boletín Oficial del Estado (Spaniens officiella tidning).

- I cirkulär 5/1994 från Banco de España (Spaniens centralbank) anges, när det gäller beräkningen av IRPH, att de genomsnittliga räntesatser som valts är effektiva årliga räntesatser (effektiva räntor), eftersom de återspeglar låntagarens **totala kostnad** för lånet, eftersom de, förutom de nominella räntesatserna, omfattar andra finansiella poster som konsumenten får bära (startavgifter och löpande avgifter, premie för försäkring som kunden ska teckna och diverse avgifter i samband med transaktionen – förvaltningskostnader, avgifter för registrering i hypoteksregistret etc.). Vissa villkor som innebär att konsumenten får bära några av dessa ekonomiska poster har förklarats oskäligen.
 - I samma cirkulär påpekas att eftersom IRPH är en effektiv ränta, innebär en enkel och direkt användning av IRPH som avtalsränta att den årliga effektiva räntan för hypotekslånet ligger över den räntesats som tillämpas på marknaden. För att den årliga effektiva räntan för en sådan transaktion ska jämföras med marknadsräntan är det nödvändigt att tillämpa ett negativt korrekturvärde, vars värde varierar beroende på avgifterna för lånet och avbetalningsfrekvensen. Medan Euribor, som är ett annat referensindex för hypotekslåneavtal, är en nominell räntesats, är med andra ord IRPH en effektiv ränta. De effektiva räntesatserna har mycket högre siffror än de nominella (eller enkla) räntesatser. Den effektiva räntan är alltid högre än de nominella räntesatserna, och genomsnittet av de effektiva räntesatserna (såsom IRPH) är alltid högre än genomsnittet för de nominella räntesatserna.
 - När det gäller avtal där IRPH tillämpas jämte ett positivt korrekturvärde ska summan av dessa två siffror användas som nominell räntesats för den ränta som konsumenten ska betala, på vilken dessutom andra avgifter ska tillämpas. På detta sätt i) används en effektiv ränta (IRPH) som nominell räntesats och ii) konsumenten får bära avgifter två gånger: den första gången genom att IRPH tillämpas, i vilken man beaktat avgifter och andra kostnader som är tillämpliga på lån som beviljats tidigare, på grundval av vilka detta index beräknats, och den andra gången genom att banken lägger till avgifter och andra kostnader på denna ränta i samband med det konkreta avtal som konsumenten ingår.
- 3 Vad gäller införandet av IRPH i det omtvistade avtalet har den hänskjutande domstolen av de skäl som anges nedan hävdade att det villkor genom vilket detta index införs inte är transparent och inte heller gjorde det möjligt för konsumenten att få kännedom om de exakta ekonomiska konsekvenserna av det beslut som konsumenten fattade:
- Genomsnittskonsumenten förstår inte själv väsentliga begrepp som referensindex, effektiv ränta eller nominell räntesats och känner inte heller till de cirkulär som Banco de España (Spaniens centralbank) utfärdar till kreditinstituten.
 - Kreditinstituten informerade inte om behovet av att tillämpa ett negativt korrekturvärde på IRPH, enligt vad som anges i cirkulär 5/1994. Den

hänskjutande domstolen har påpekat att cirkuläret inte föreskriver någon skyldighet att tillämpa ett sådant negativt korrekturvärde, men att cirkuläret uppmärksammar den omständigheten att den effektiva räntan för transaktionen, om detta negativa korrekturvärde inte tillämpas, kommer att hamna över den genomsnittliga effektiva räntan på marknaden.

- Det omtvistade avtalet förefaller återge definitionen av IRPH, men utelämnar den sista delen, där det anges att det enkla genomsnittet av de viktade genomsnittliga räntesatser med vilka Banco de España (Spaniens centralbank) beräknar det enkla genomsnitt som fastställer räntan IRPH Cajas utgör årliga effektiva räntesatser.
 - Vid marknadsföringen av de hypotekslån där IRPH används lade bankerna tonvikten på den lägre storleken på det positiva korrekturvärde som var tillämpligt på IRPH jämfört med det korrekturvärde om var tillämpligt på Euribor för de hypotekslån som beräknats enligt detta index, men bankerna nämnde inte att IRPH i sig var högre än Euribor.
- 4 Den 4 mars 2022 väckte käranden talan inom ramen för ett ordinarie förfarande och yrkade att villkoret enligt vilket referensräntan IRPH skulle ingå i beräkningen av den rörliga räntan på hans lån skulle ogiltigförklaras på grund av att det är oskäligt.

Parternas huvudargument

- 5 Käranden har gjort gällande att det är nödvändigt att begära förhandsavgörande på grund av att det föreligger motstridigheter mellan, å ena sidan, EU-domstolens dom av den 3 mars 2020 i mål C-125/18, Gómez del Moral Guasch, och EU-domstolens beslut av den 17 november 2021 i mål C-655/20, Gómez del Moral Guasch II, och EU-domstolens beslut Unión de Créditos Inmobiliarios, C-79/21, och, å andra sidan, den tolkning som Tribunal Supremo i Spanien har gjort av dessa avgöranden (närmare bestämt domarna 595/2020, 596/2020, 597/2020, 598/2020 och 599/2020, av den 12 november 2020, och besluten 42/2022, 43/2022 och 44/2022, av den 27 januari 2022). Genom dessa domar avvisade Tribunal Supremo de överklaganden som ingetts av konsumenter som väckt talan om ogiltigförklaring av det villkor som inbegrep IRPH Cajas i avtalet på grund av att det var oskäligt men inte vunnit framgång i tidigare instans. Tribunal Supremo avvisade överklagandena på grund av att den ansåg att målen saknade prejudikatvärde, till följd av att de frågor som varit aktuella i dessa överklaganden hade avgjorts genom domarna 42/2022, 43/2022 och 44/2022 av den 27 januari 2022.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

I) Kravet på transparens i införandet av IRPH som en del av villkoret om beräkningen av räntan

6 Den hänskjutande domstolen hänvisar till följande avgöranden från EU-domstolen för att beskriva de ramar som enligt dess uppfattning definierar de villkor som ska vara uppfyllda för att ett villkor ska ha införts på ett transparent sätt i avtalet:

a) Dom av den 3 mars 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18

Punkt 52: Det ankommer på den hänskjutande domstolen att utifrån samtliga relevanta faktiska omständigheter, däribland den **reklam som långgivaren gjort och de upplysningar som denne tillhandahållit** i samband med låneavtalsförhandlingarna, göra de nödvändiga kontrollerna, och den nationella domstolen ska närmare bestämt, när den beaktar alla omständigheter i samband med att avtalet ingicks, kontrollera **om konsumenten, i förevarande fall, upplysts om samtliga omständigheter** som kan påverka räckvidden av konsumentens förpliktelser, bland annat för att kunna beräkna den totala kostnaden för lånet. Vid denna bedömning är det av avgörande betydelse om villkoren har formulerats på ett så pass **klart och begripligt sätt** att en genomsnittskonsument, såsom denna har beskrivits i punkt 51 ovan, kan bedöma kostnaden i fråga, samt att det i kreditavtalet inte hänvisas till uppgifter som, med hänsyn till vilka varor eller tjänster som avses med detta avtal, är väsentliga.

Punkt 53: När det gäller ett sådant villkor som det som här är aktuellt, möjliggjorde den omständigheten att **de huvudsakliga uppgifterna** avseende beräkningen av IRPH för spanska sparbanker var **lättillgängliga** för alla som övervägde att teckna ett hypotekslån, eftersom dessa uppgifter återfanns i cirkulär 8/1990 som i sin tur offentliggjorts i *Boletín Oficial del Estado*, för en skäligen uppmärksam och medveten konsument att **förstå** att detta index beräknades på grundval av ett genomsnitt av räntesatserna för hypotekslån med en löptid på mer än tre år för förvärv av en bostad, vilket således inbegrep medelvärdet av de korrekturvärden och avgifter som dessa institut tillämpat.

Punkt 54: Vid bedömningen av huruvida det omtvistade villkoret är transparent är det även relevant att kreditinstituten, enligt den nationella lagstiftning som var gällande när det aktuella avtalet ingicks, var skyldiga att informera konsumenterna om hur IRPH för spanska sparbanker hade **utvecklats** under de **två kalenderår** som föregick ingåendet av låneavtalen och om det senaste tillgängliga värdet. Sådana uppgifter kan också ge konsumenten en objektiv anvisning om de ekonomiska konsekvenserna av att ett sådant index tillämpas och utgör en användbar utgångspunkt för jämförelse av beräkningen av den rörliga räntesats som baseras på IRPH för spanska sparbanker och andra beräkningsmetoder för räntesatser.

Punkt 55: Den nationella domstolen ska pröva huruvida aktören, i samband med att det avtal som är aktuellt i det nationella målet ingicks, verkligen iakttog samtliga informationsskyldigheter som föreskrivs i den nationella lagstiftningen.

Punkt 56: Artikel 4.2 och 4.5 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att ett avtalsvillkor som fastställer en rörlig räntesats inom ramen för ett avtal om hypotekslån – för att uppfylla kravet på transparens i ett avtalsvillkor – inte bara ska vara begripligt i formellt och grammatiskt avseende, utan även ska ge en normalt informerad och skäligen uppmärksam och medveten genomsnittskonsument möjlighet att förstå hur metoden för att beräkna räntesatsen konkret fungerar och således, på grundval av klara och begripliga kriterier, bedöma de potentiellt omfattande ekonomiska konsekvenserna av ett sådant villkor för hans eller hennes finansiella förpliktelser. Följande omständigheter är särskilt relevanta för den bedömning som den nationella domstolen ska göra i detta avseende: dels att de huvudsakliga uppgifterna avseende beräkningen av räntesatsen är lättillgängliga för alla som överväger att teckna ett hypotekslån, eftersom beräkningsmetoden för den räntesatsen har offentliggjorts, dels att information tillhandahålls om den tidigare utvecklingen av det index som ligger till grund för beräkningen av nämnda räntesats.

- b) Generaladvokatens förslag till avgörande av den 10 september 2019 i mål C-125/18

Punkt 2: Konsumenterna kan inte förstå vissa begrepp, såsom ”räntesats” (fast eller rörlig), ”referensindex” eller ”den årliga effektiva räntan” (den effektiva räntan), och i synnerhet de skillnader som föreligger mellan dessa begrepp. Detta är även fallet vad gäller funktionen eller den konkreta beräkningen inte bara av rörliga räntesatser, utan även av de effektiva räntor på grundval av vilka IRPH-räntesatserna beräknas, varför den information som lämnas av näringsidkaren är av avgörande betydelse.

Punkt 125: Formeln för beräkning av IRPH Cajas är komplicerad och föga transparent, och för att klara kontrollen av transparensen är det nödvändigt att näringsidkaren lämnar ut information som gör det möjligt för konsumenten att fatta ett försiktigt och välgrundat beslut vad gäller beräkningsmetoden, genom att inte endast specificera den fullständiga definitionen av referensindexet, utan även de relevanta bestämmelser i den nationella lagstiftningen som reglerar detta index och den tidigare utvecklingen av indexet.

- c) Kommissionens yttrande i mål C-125/18

Punkt 57: Näringsidkaren är skyldig att förklara för konsumenten hur referensräntan har utformats, hur den har utvecklats tidigare och de framtida prognoserna så långt som det är möjligt att veta.

- d) Beslut av den 17 november 2021 i mål C-655/20, Gómez del Moral Guasch II

Punkt 1 i domslutet: Artikel 5 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal och kravet på att avtalsvillkor ska vara transparenta, ska i samband med ett hypotekslån tolkas på så sätt att de medger att en näringsidkare inte inför den fullständiga definitionen av det referensindex som ligger till grund för beräkningen av en rörlig räntesats i ett sådant avtal och, före avtalets ingående, inte överlämnar en broschyr med information om indexets tidigare utveckling till konsumenten, med motiveringen att informationen om nämnda index publiceras officiellt, under förutsättning att en normalt informerad och skäligen uppmärksam och medveten genomsnittskonsument, med beaktande av allmänt tillgänglig och åtkomlig information samt den information som, i förekommande fall, har lämnats av näringsidkaren, har kunnat förstå hur metoden för att beräkna referensindexet konkret fungerar och således, på grundval av klara och begripliga kriterier, bedöma de potentiellt omfattande ekonomiska konsekvenserna av detta villkor för en sådan konsuments finansiella förpliktelser.

- 7 Den hänskjutande domstolen har vidare hänvisat till den spanska Tribunal Supremos synsätt (domar meddelade den 12 november 2020) i fråga om domen i mål C-125/18, enligt vilket offentliggörandet i BOE av cirkulär 8/1990 och metoden för att beräkna IRPH Cajas under alla omständigheter syftar till att uppfylla kravet på transparens vad gäller sammansättningen och beräkningen av detta index, såsom det preciseras i punkt 56 i nämnda dom. Vad gäller beslutet av den av den 17 november 2021 i mål C-655/20, Gómez del Moral Guasch II, anser Tribunal Supremo att befrielsen från skyldigheten för näringsidkaren att i avtalet inkludera den fullständiga definitionen av IRPH är ovillkorlig och alltid tillämplig.
- 8 Den hänskjutande domstolen anser att Tribunal Supremos ståndpunkt är felaktig av följande skäl: i) En läsning av cirkulär 8/1990 i BOE – som konsumenten hänvisar till – ger ingen information om IRPH Cajas, eftersom denna infördes i det cirkuläret genom cirkulär 5/1994. ii) Det är möjligt att få kännedom om definitionen av IRPH Cajas genom att läsa cirkulär 5/1994 i BOE, men inte hur den beräknas, varför konsumenten själv, utan att ha kunskaper om ekonomiska frågor, måste dra slutsatsen att IRPH är en effektiv ränta som inkluderar korrekturvärden, avgifter och kostnader. iii) Tribunal Supremo betonar den omständigheten att offentliggörandet i BOE – som nämns i punkt 53 i dom C-125/18 – gjorde det möjligt att få kännedom om det sätt på vilket IRPH Cajas beräknades, men bortser från de övriga preciseringarna i andra punkter i den domen. iv) Tribunal Supremo har själv inte definierat IRPH på ett korrekt sätt i sina domar och gör inte en korrekt åtskillnad mellan begreppen referensindex, räntesats och effektiv ränta, eftersom den i domarna av den 12 november 2020 blandade ihop vederlaget och kostnaden för ett lån, varför man kan dra slutsatsen

att genomsnittskonsumenten inte heller kan förstå dessa komplicerade begrepp och mekanismer.

- 9 Mot bakgrund av det ovan anförda hyser den hänskjutande domstolen tvivel om huruvida kravet på transparent införande av avtalsvillkoret är uppfyllt och har i detta avseende formulerat den fjärde, den femte, den sjätte, den sjunde, den åttonde, den nionde och den tionde frågan.

II) Den eventuella förekomsten av en vilseledande metod i den mening som avses i direktiv 2005/29

- 10 Enligt artikel 7 i direktiv 2005/29 avses med vilseledande metod sådan information genom vilken näringsidkaren underlåter att lämna väsentlig information som, om konsumenten hade känt till den, kunde ha fått konsumenten att fatta ett annat beslut än det beslut konsumenten faktiskt fattade.
- 11 Den hänskjutande domstolen anser att den omständigheten att näringsidkaren har utelämnat ovannämnda relevanta uppgifter i villkoret om införande av IRPH Cajas i avtalet, vilket är uppgifter som är nödvändiga för att bedöma de potentiellt betydande ekonomiska konsekvenserna av detta avtal, kan utgöra en vilseledande metod i den mening som avses i direktiv 2005/29, och ett tecken på att näringsidkaren inte har handlat i enlighet med god sed, i den mening som avses i direktiv 93/13, och därmed skapat en obalans till nackdel för konsumenten.
- 12 Mot bakgrund av det ovan anförda har den hänskjutande domstolen ställt den elfte och den tolfte frågan i detta avseende.

III) Huruvida det föreligger en obalans mellan parternas rättigheter och skyldigheter i strid med kravet på god sed

III-1) Förhållandet mellan transparens och oskälighet

- 13 Enligt artikel 3.1 i direktiv 93/13 ska ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.
- 14 I punkt 127 i sitt förslag till avgörande i mål C-125/18 anför generaladvokaten att även om den hänskjutande domstolen drar slutsatsen att kravet på att avtalsvillkor ska vara klart och begripligt formulerade och följaktligen att kravet på transparens har beaktats ska det inte desto mindre, under alla omständigheter, göras en bedömning av om innehållet i det omtvistade avtalsvillkoret kan vara oskäligt, varvid det ska beaktas om det föreligger en eventuell betydande obalans mellan parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.
- 15 Tribunal Supremo anser att även om villkoret avseende räntesatsen för IRPH Cajas inte klarar kontrollen av transparens, innebär detta inte automatiskt att det är

oskäligt, eftersom det dessutom ska underkastas kontrollen av huruvida villkoret är oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 93/13. Detta synsätt står i strid med det som samma domstol tidigare har ansett och enligt vilket den omständigheten att villkoret om räntegolv inte är transparent med nödvändighet medför att villkoret är oskäligt.

- 16 Den hänskjutande domstolen anser att det, oavsett om det aktuella villkoret klarar prövningen av transparensen eller inte, är nödvändigt att pröva om det är oskäligt på grund av att det till nackdel för konsumenten skapar en betydande obalans mellan parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet, och vill att EU-domstolen ska bekräfta att den nationella domstolen, för det fall villkoret om IRPH Cajas-räntan klarar prövningen av transparens, under alla omständigheter ska pröva den eventuella oskäligheten i sak, med hänsyn till att det kan föreligga en sådan obalans.

– *III-2) Kraven på god sed och balans*

- 17 För att pröva huruvida villkoret är oskäligt med avseende på dess innehåll angav domstolen i sin dom av den 26 januari 2017, Banco Primus, C-421/14, i punkt 67, att i den mån den hänskjutande domstolen bedömer att ett avtalsvillkor om beräkningsmetoden för den ordinarie räntan inte är klart och begripligt formulerat i den mening som avses i artikel 4.2 i direktiv 93/13, ankommer det på den domstolen att pröva om villkoret är oskäligt i den mening som avses i artikel 3.1 i direktivet. I samband med denna prövning ankommer det på den hänskjutande domstolen att särskilt jämföra beräkningsmetoden för räntesatsen i villkoret och det faktiska räntebelopp som följer därav, med de beräkningsmetoder som vanligen tillämpas och den lagstadgade räntesatsen liksom de räntesatser som tillämpades på marknaden när det aktuella avtalet ingicks för ett lån med ett belopp och en löptid som motsvarar dem i det aktuella låneavtalet. I punkt 69 i domen Aziz av den 14 mars 2013 i mål C-415/11, anges att den nationella domstolen ska pröva huruvida en gentemot konsumenten lojalt och rättvist handlande näringsidkare rimligen kunde utgå från att konsumenten skulle godta ett sådant avtalsvillkor efter en individuell avtalsförhandling.
- 18 Tribunal Supremo anser att villkoret avseende IRPH inte kan skapa obalans i strid med kravet på god sed, eftersom det är ett officiellt index som godkänts av bankmyndigheten och som dessutom har använts av den centrala regeringen och flera regeringar i de autonoma regionerna som referensindex på området för finansiering av subventionerade bostäder.
- 19 Den hänskjutande domstolen anser att det är en sak att IRPH i abstrakt mening är ett officiellt index och en annan sak att det införs i avtalet för att tjäna som underlag för beräkningen av den rörliga räntan, och att det därför saknar betydelse att IRPH är officiellt, eftersom hänsyn dessutom ska tas till att endast officiella index kan användas i avtal med rörlig ränta. När det gäller lån till subventionerade bostäder tillämpar bankerna dessutom ett negativt korrekturvärde på IRPH, förmodligen på grund av att sådana lån står under offentlig tillsyn.

- 20 Den hänskjutande domstolen anser att det faktum att indexet är officiellt och att det kontrolleras av Banco de España (Spaniens centralbank) inte utgör omständigheter som gör det möjligt att dra slutsatsen att ett sådant avtalsvillkor som det som är aktuellt i det nationella målet uppfyller kraven på god sed och rättvis balans enligt direktiv 93/13. Den hänskjutande domstolen tvivlar dessutom på att konsumenten skulle ha godtagit det omtvistade villkoret inom ramen för en individuell förhandling och efter att näringsidkaren försett konsumenten med all nödvändig information för att förstå hur räntan beräknades, särskilt omnämmandet av det negativa korrekturvärdet i cirkulär 5/1994 och utvecklingen av detta index under åtminstone de två föregående åren.
- 21 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i under vilka omständigheter ett avtalsvillkor kan anses uppfylla kraven på god sed och balans och har i detta syfte formulerat den första, den andra, den fjortonde, den femtonde, den sextonde, den sjuttonde och artonde frågan.

IV) Tillämpningen av artikel 6 i direktiv 93/13 på de ekonomiska poster som används vid beräkningen av IRPH och för vilka konsumenten inte borde ha varit skyldig att betala

- 22 Den hänskjutande domstolen har påpekat att den effektiva ränta som sparkassorna meddelade Banco de España (Spaniens centralbank) för att denna skulle fastställa IRPH Cajas för motsvarande månad innehöll uppgifter vars oskälighet inte ifrågasätts, såsom är fallet med vissa avgifter som togs ut av konsumenten och som skulle betalas till näringsidkaren, eller vars lagenlighet har ifrågasatts, såsom startavgiften.
- 23 Den hänskjutande domstolen har följaktligen ställt den tredje tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida artikel 6.1 i direktiv 93/13, enligt vilken oskäliga villkor inte är bindande för konsumenten, utgör hinder för giltigheten av ett villkor om IRPH Cajas som har fastställts på grundval av uppgifter från användningen av vissa villkor som förklarats oskäliga.

V) Verkningarna av att villkoret om IRPH förklaras ogiltigt på grund av att det är oskäligt för det fall avtalet inte kan bestå utan detta villkor

- 24 Om den hänskjutande domstolen skulle finna att IRPH-villkoret inte klarar kontrollen avseende transparens, ska den tillämpa artikel 83 TRLGDCU och artikel 5.5 i lag nr 7/1998, som efter ändring genom Ley 5/2019, de 15 de marzo, de regulación de los contratos de crédito inmobiliario (lag 5/2019 av den 15 mars 2019 om reglering av fastighetskreditavtal) föreskriver att villkor som på ett otydligt sätt införts i avtal till nackdel för konsumenterna är ogiltiga. Tribunal Supremo anser att artikel 83 TRLGDCU och artikel 5.5 i lag nr 7/98 inte kan tillämpas retroaktivt.
- 25 EU-domstolen slog å sin sida i sitt beslut i mål C-655/20 av den 17 november 2021, i linje med domstolens dom av den 3 oktober 2019, Dziubak, i mål C-

260/18, och dom av den 8 september 2022, D.B.P. m.fl. (Hypotekslån i utländsk valuta), i mål C-80/21–C-82/21, i punkt 3 i domslutet, fast att artikel 6.1 i direktiv 93/13 ska tolkas på så sätt att den nationella domstolen är skyldig att låta konsumenten välja mellan, å ena sidan, en ändring av ett avtal genom att ett avtalsvillkor om fastställande av en rörlig räntesats som anses vara oskäligt ersätts med ett utfyllande villkor som hänvisar till ett index som föreskrivs i lag och, å andra sidan, en ogiltigförklaring av avtalet om hypotekslån i dess helhet, om avtalet inte kan bestå utan detta villkor.

- 26 När det gäller det index som föreskrivs i lag som ett utfyllande villkor (IRPH Entidades i stället för IRPH Cajas), ska det påpekas att syftet med den 15:e tilläggsbestämmelsen i lag 14/2013 var att säkerställa att överenskommelsen om att upphäva IRPH Cajas och IRPH Bancos upprätthöll jämvikten mellan de tjänster som fanns vid den tidpunkten och föreskrev att IRPH Cajas skulle ersättas med IRPH Entidades plus ett positivt korrekturvärde som var lika med det aritmetiska medelvärdet av skillnaderna mellan IRPH Cajas och IRPH Entidades, beräknade på grundval av de uppgifter som fanns tillgängliga mellan dagen för avtalets ingående och den dag då ersättandet av räntesatsen faktiskt ägde rum.
- 27 Om fastställandet av att villkoret om IRPH Cajas är oskäligt innebär ett erkännande av att detta villkor skapade en situation med obalans i förpliktelserna mellan parterna, är det värt att överväga om en regel om ersättande som syftar till att upprätthålla den befintliga balansen (den 15:e tilläggsbestämmelsen i lag 14/2013) är lämplig för att uppnå målet att oskälighetsförklaringen ska återupprätta balansen i parternas förpliktelser.
- 28 Eftersom Banco de España (Spaniens centralbank) anser att all kritik som kan riktas mot IRPH Cajas skulle ha undvikits om motsvarande negativa korrekturvärde hade införts, anser den hänskjutande domstolen att det kan vara förenligt med artikel 6.1 i direktiv 93/13 att den nationella domstolen, sedan det villkor genom vilket IRPH Cajas införts i avtalet förklarats vara oskäligt, retroaktivt ersätter det korrekturvärde som faktiskt införts med det negativa korrekturvärde som skulle ha införts vid avtalets ingående, varvid konsumenten får tillbaka de pengar konsumenten felaktigt fått betala, jämte ränta, för att undvika att avtalet blir ogiltigt och ändra avtalet till ett sådant avtal som skulle ha ingåtts enligt erinran från Banco de España (Spaniens centralbank).
- 29 För det fall konsumenten väljer att avtalet ska ogiltigförklaras hyser den hänskjutande domstolen tvivel kring huruvida artikel 1303 eller artikel 1306.2 i Código Civil (civillagen) är tillämplig. Artikel 1303 i Código Civil (civillagen) innebär att parterna ska återbetala vad de ömsesidigt har mottagit i enlighet med det ogiltigförklarade avtalet, jämte ränta, vilket innebär att den enhet som är ansvarig för den överträdelse som medfört denna ogiltighet gynnas, eftersom den skulle återkräva hela lånet jämte ränta beräknad enligt den lagstadgade räntesatsen, vilken är högre än den som föreskrivs i avtalet och är tillämplig på hela lånebeloppet från och med den första dagen. Om man tar hänsyn till att det är fråga om ett i förväg formulerat standardavtal som innehåller allmänna

avtalsvillkor vars innehåll inte kan omförhandlas och vars innehåll uteslutande har föreskrivits av näringsidkaren, anser den hänskjutande domstolen att näringsidkaren är ensamt ansvarig för det fel som medfört att avtalet är ogiltigt och att artikel 1306.2 i civillagen därför ska tillämpas.

- 30 Mot bakgrund av det ovan anförda har den hänskjutande domstolen ställt frågorna 13, 19, 20, 21 och 22 i detta avseende.

ARBETSDOKUMENT